

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ТРАНСПОРТНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
ПІДЙОМНО-ТРАНСПОРТНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ім. М. ОСТРОГРАДСЬКОГО
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. В. ДАЛЯ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ
UNIVERSITY OF ZILINA IN ZILINA
TECHNICAL UNIVERSITY OF SOFIA
TADEUSZ KOŚCIUSZKO CRACOW UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
POZNAN UNIVERSITY OF TECHNOLOGY
UNIVERSITY OF OCCUPATIONAL SAFETY MANAGEMENT IN
KATOWICE
KAZIMIERZ PULASKI UNIVERSITY OF TECHNOLOGY AND
HUMANITIES IN RADOM
LANZHOU JIAOTONG UNIVERSITY
ПАТ «УКРЗАЛІЗНИЦЯ»**

**Тези доповідей
міжнародної науково-технічної конференції**

«ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРА ТРАНСПОРТУ»

Харків 2018

Міжнародна науково-технічна конференція «Технології та інфраструктура транспорту», Харків, 14 – 16 травня 2018 р.: Тези доповідей. – Харків: УкрДУЗТ, 2018. - с.

Збірник містить тези доповідей науковців вищих навчальних закладів України та інших країн, підприємств транспортної та будівельної галузі за такими секціями: технології виготовлення та відновлення виробів транспортного призначення; проектування, виробництво та сервіс засобів транспорту; транспортні технології та логістика; проблеми безпеки на транспорті, в промисловості та інфраструктурі; захист довкілля, екологічна безпека та ресурсозберігаючі технології; забезпечення конкурентоспроможності підприємств транспорту і промисловості; інтеграційні процеси фінансово-економічного розвитку транспортної галузі.

<i>А. І. Карєв, Ю. М. Данченко, Д. Г. Яворська</i> РОЗРОБКА ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНОГО ЦЕЛЮЛОЗОВМІСНОГО ПОЛІМЕРНОГО КОМПОЗИЦІЙНОГО МАТЕРІАЛУ	341
<i>Ю. В. Коломієць, М. Н. Джалалов,</i> ОЦІНКА ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ЗОВНІШНІХ ОГОРОДЖУВАЛЬНИХ КОНСТРУКЦІЙ БУДІВЕЛЬ	343
<i>М. О. Котов, В. І. Мойсеєнко</i> МЕТОД ОЦІНОВАННЯ ВТРАТ ДИЗЕЛЬНОГО ПАЛЬНОГО НА ЗАЛІЗНИЧНИХ НАФТОБАЗАХ	345
<i>О. П. Крот, В. І. Вінниченко</i> ВИКОРИСТАННЯ ТЕПЛОТИ ЗГОРЯННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ НА СМІТТЄСПАЛЮВАЛЬНІЙ УСТАНОВЦІ ДЛЯ ОБРОБКИ ФОСФОГІПСУ	347
<i>В. П. Нерубацький, О. А. Плахтій</i> ЗАСТОСУВАННЯ ТРИФАЗНИХ АКТИВНИХ ВИПРЯМЛЯЧІВ З КОРЕКЦІЄЮ КОЕФІЦІЄНТА ПОТУЖНОСТІ НА ТЯГОВИХ ПІДСТАНЦІЯХ ПОСТІЙНОГО СТРУМУ	349
<i>А. А. Каграманян, А. В. Онищенко, Ю. А. Бабиченко, А. И. Подопригора</i> ТЕПЛОВОЙ РАСЧЕТ ПЕЧИ ТИПА «БУЛЕРЬЯН» В ПРОГРАММНОЙ СРЕДЕ ДЛЯ 3-D МОДЕЛИРОВАНИЯ	351
<i>Н. О. Рязанова</i> ПРИРОДНІ МОНОПОЛІЇ У РОЗВИТКУ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ	354
<i>Н. В. Саєнко, Р. О. Биков, Д. В. Демідов, Д. Є. Коваленко</i> ВПЛИВ АЕРОСИЛУ НА РЕОЛОГІЧНІ ВЛАСТВОСТІ АКРИЛОВОЇ ДИСПЕРСІЇ	356
<i>В. І. Скуріхін, О. С. Козлова, А. В. Шкрябко</i> ЕНЕРГОЕФЕКТИВНІСТЬ СИСТЕМ ЕЛЕКТРОПОСТАЧАННЯ НА МІСЬКОМУ ЕЛЕКТРИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ	358
<i>І. О. Солошич, С. І. Почтовюк</i> ЗАСТОСУВАННЯ ПРОГРАМНОГО ЗАСОБУ «SUSTAINABLE DEVELOPMENT» ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ РЕГІОНІВ	360

**ПРИРОДНІ МОНОПОЛІЇ У РОЗВИТКУ
АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ**

**NATURAL MONOPOLIES IN THE DEVELOPMENT
OF ALTERNATIVE ENERGY**

канд. економ. наук Рязанова Н.О.

ДЗ «Луганський національний університет ім. Т.Шевченка»

PhD (Econom.) Riazanova N. A.

State Establishment "Luhansk Taras Shevchenko National University"

Велика енергетика, великі енергетичні компанії орієнтовані головним чином на рішення економічних проблем великих або масових споживачів, цілком охоплених ринковими стосунками і механізмами, хоча і мають багато аспектів їх державного регулювання. Мала (розподілена) і альтернативна енергетика (МАЕ) мають переважно соціально-економічну спрямованість, оскільки критерії соціальної спрямованості набувають часом домінуючих значень. Таким чином, суспільство стоїть перед парадигмами пошуку компромісів великої і малої енергетики у сфері єдності інтересів держави і ринку, економічних, соціальних і соціально-економічних критеріїв.

Під МАЕ розуміється галузь енергетики, доповнююча традиційну енергетику в частині її резервування і забезпечення автономного електропостачання споживачів, до якої відносяться екологічно чисті малі енергетичні комплекси потужністю від 100 кВт до 30 мВт, які використовують відновлювані природні ресурси (вода, вітер, сонячна енергія, біогаз та ін.) [1].

В цілях енергозабезпечення великих або територіально концентрованих середніх і малих споживачів набагато раціональніше створювати малу кількість значних одиничних потужностей, чим розосереджувати генерацію безліччю малих виробників. В цьому випадку спрацьовує ефект масштабу, що дозволяє концентрувати і підвищувати надійність і ефективність виробничих потужностей, знижувати витрати, мінімізувати ризики збоїв у виробничих процесах. При цьому технічні і економічні вимоги підвищення надійності нерідко створюють певний спектр протиріч, які повинні дозволятися виходячи з вимог державної безпеки. Таким чином, з'являється природна монополія - стан ринку, на якому в силу технологічних особливостей неможливо або економічно недоцільне створення конкурентних умов задоволення попиту на певний вид товарів або послуг.

Узаконені природні монополії, як правило, охоплюють не усю відповідну галузь народного господарства, а лише її передавальні елементи. У енергетиці також монополізм полягає тільки в послугах з передачі і розподілу електроенергії. Проте для організації ефективної конкуренції в потенційно

конкурентних сегментах потрібний доступ до мереж, власники яких самі надають ці послуги і спираються на конкуренцію. Компанії-власники мереж можуть або відмовляти в доступі до мереж або просити за це таку високу ціну, що потенційні конкуренти будуть вимушені відмовитися від своїх намірів.

Подібні прийоми властиві деяким природним монополіям держав всього світу. Якщо структурувати і укрупнити типові проблеми, вони зводяться до наступного.

1. Відсутність фінансової прозорості, що позначається у безконтрольності формування тарифів і нецільового використання абонентської плати.

2. Надмірне збільшення непрофільних активів, нераціональні нецільові витрати монополій, включення їх в тарифи населення і підприємств.

3. Недостатнє конкурентне середовище, що веде до необґрунтованого завищення тарифів і завищених витрат.

4. Відсутність сильних зовнішніх стимулів до організації ефективного господарювання і впровадження досягнень науково-технічного прогресу. В той же час і ризик недостатньо надійного енергозабезпечення при активному втручанні держави з метою зниження тарифів.

5. Темпи росту тарифів, країни, що перевищують ВВП. Це небезпечна тенденція, в результаті якої енергетична складова вироблюваної продукції різко підвищує її вартість і знижує конкурентоспроможність на світовому ринку.

6. Дискримінація відносно малого споживача. Це виражається і в завищенні тарифів, і в недоброякісному енергозабезпеченні, і в низькій пріоритетності реагування на заявки, що поступають.

Склалися два альтернативні способи рішення цих проблем:

1. Примусове організаційне розділення мережевого обслуговування (виробництва з рисами природної монополії) і постачання кінцевих продуктів - шляхом повного виділення з компанії або роздільного ведення рахунків.

2. Контроль над платою, що стягується за доступ до мережі. Цей варіант заснований на тому, що комунальні компанії є вертикально інтегрованими виробництвами практично скрізь не випадково. Причина цього не стільки в прагненні обмежити конкуренцію, скільки заощадити на транзакційних витратах.

Безперечно, майбутнє за малими і альтернативними джерелами енергії. Тому існуючі сьогодні природні монополії повинні адаптуватися до змін, що настають, і докладати усіх зусиль, щоб впроваджувати новітні технології, нетрадиційні принципи витягання енергії, нові методи управління і організаційної структури. Інакше вони будуть вимушені покинути ринок.

[1] Кудря С. О. Атлас енергетичного потенціалу відновлюваних джерел енергії України /С. О. Кудря, В. Ф. Резцов, Т. В. Суржик та ін.]. – К.: Інститут відновлюваної енергетики НАН України, 2008. – 55 с.